

POWRACAĆ (7) *vb impf i pf*

impf (5) [w znac. I.], *pf* (2) [w znac. II.].

o prawdopodobnie jasne (tak w po-); w *inf* -ra-, w pozostałych formach -rã-; drugie a jasne.

inf powracać (3). ◊ *praes* 3 sg powrãca (1). ◊ 3 pl powrãcają (2). ◊ [*praet* 3 pl m pers powrãcali.]

◊ *imp* 1 pl powrãcãjmy (1). ◊ [*con* 3 pl m pers by powrãcali.]

Sł stp, Cn brak, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

I. *impf* (5) :

1. *Obracać; dirigere PolAnt; circumagere, rotare Modrz [co]* (4) : A ieżdźcowi zãsię co pożytecznieyższego/ iedno twãrdy munfztuk w gębę temu dżikiemu żwierzowi wprãwiwży/ powrãcãc go wedle swoiey woli? *ModrzBaz* 71v; Kãżdey łztuki Mãrfowey musiałem łkofztowãc. Nãwykłem Paeonowie iãk broń powrãciã/ Iãko Mãłsãgetowie włoczniãmi łtrzelãiã. *ModrzBaz* 111.

Przen (2) : Słuchaycie słuchãiãc/ drżenia głõłu iego [*Boga*] y dżwięku z vřt iego wychodżãcego. Pod wřzytki niebiołã powrãciã iy *BudBib Iob* 37/3.

Zwrot: »oczy powracać« = *wysilać się, starać się* (1): oczy swoie powrãciã [oculos suos posuerunt; nãłãdżili *Wuj Bib*] áby załtawić (łieć) nã ziemi. *BudBib Ps* 16/11.

2. *Zwrot*: »sobie powracać« = *trzeźwieć* (1) : [*opity*] Leie/ wrzełzcy/ kołãce/ á skłenice łtucze/ Bo łtrãcił od rozumu y kłõtki y klucze. Więć podrze/ więć popłufka á drugie rozdãie/ A kiedy kto nie chce wzyãc/ tedy mruczãc łãie. Ale łobie porãnu zãlię powrãcãmy/ Pijãnego wieczorã dżis nie wřpominãmy. *RejWiz* 30v.

II. *pf* *Oddać, zwrócić wiele lub wielu [w tym: [kogo], co (pl) (1)]* (2) : [*CorfusDocum* 1584 nr 186; A Maksymilijanistów czemu nie upominãją, aby korupcyje, co brali, powrãcali? *AktaSejmikPozn* 1590/114; iefli nie iefł też tego cefarz Turecki autorem/ czemuż z czarzã Przekopłkiego [...]/ nie czyni łprawiedliwości/ [...] czemu nie każe powrãcãc ludu Pãnã nãłżego pod przymierzem pobrãnego *WerPublika* 45.]

powracać do czego (1): *Pleminius* łãkomy/ tãm miedzy Pogãny/ Proferpini Lotreńskiey kościõł zãwołãny [...] złupił z pieniędzy/ ze łrebrã/ ze złotã. [...] Kazano do Kościõłã powrãcãc zawićie: Odliczyć myńcę: złoto odważyć łowicie. *KlonWor* 10.

powracać komu [sobie (wzajemnie)] (1): A mieřzkãiãcy nã ziemi bęđã łie s thego rãdowãc y wefelić/ y dãry łobie zobopolnie bęđã połyłãc: [*Vulg Apoc* 11/10] [...] moglibyćie zãplãkãc oczy swoie miãłto tey rãdołci/ y powrãcãc łobie ty vpominki swoie/ á rãdłzey łie obaczãc nã wołãnie tych prawdziwych Prorokow swoich. *RejAp* 93v; [Gdy Kiejstut s nim rokowãł, tam konkludowãli, łż sobie z obudwu stron więźnie powrãcali. *StryjPoczãt* 285].

Synonimy: **I.1.** *kierowãc*; **II.** *oddać*.

Formacje współrdzenne cf *WROCIĆ*.

Cf **POWRACANIE, POWRACANY**